

ŠETŘENÍ ÚVĚROVÝCH PODMÍNEK BANK DUBEN

Samostatný odbor finanční stability

Sekce měnová a statistiky
Odbor měnové politiky a fiskálních analýz

2014

I. ÚVOD A SHRNUTÍ

Šetření úvěrových podmínek bank zachycuje názory bank na změnu nabídky úvěrů prostřednictvím úvěrových standardů a podmínek při schvalování úvěrů a na změnu poptávky po úvěrech u nefinančních podniků a domácností. Tato informace shrnuje výsledky osmého kola šetření, tj. pohled bank na vývoj podmínek v prvním čtvrtletí 2014 a jejich očekávání v uvedených oblastech pro druhé čtvrtletí 2014. Šetření se zúčastnilo 18 bank, které mají rozhodující podíl na bankovním úvěrovém trhu.^{1,2}

Ze šetření vyplývá, že banky v prvním čtvrtletí 2014 úvěrové standardy plošněji neměnily. Vlivem poklesu průměrných úrokových marží došlo k uvolnění podmínek při schvalování spotřebitelských úvěrů, v ostatních segmentech úvěrového trhu naopak rostly marže u rizikovějších úvěrů. Poptávka podniků po úvěrech se po zvýšení v závěru loňského roku v prvním čtvrtletí 2014 celkově snížila. U domácností poptávka po úvěrech na bydlení rovněž poklesla, a to především v důsledku letošních změn v oblasti zástavního práva a zápisů do katastru nemovitostí. Poptávka po spotřebitelských úvěrech naproti tomu vzrostla, a to mimo jiné vlivem konsolidace již existujících úvěrů. Ve druhém čtvrtletí 2014 banky poprvé po dvou letech očekávají uvolnění úvěrových standardů u podnikových úvěrů, naopak u úvěrů domácnostem předpokládají spíše jejich zpřísnění. Poptávka po úvěrech dle bank vzroste ve všech segmentech úvěrového trhu.

II. VÝVOJ ÚVĚROVÝCH STANDARDŮ A POPTÁVKY PO ÚVĚRECH

II.1 NEFINANČNÍ PODNIKY

Úvěrové standardy bank při schvalování **úvěrů nefinančním podnikům** se v prvním čtvrtletí 2014 nadále neměnily v žádné kategorii úvěrů z hlediska velikosti podniků a splatnosti úvěrů. Ve směru uvolnění standardů působilo poprvé po dvou letech od zavedení šetření³ vnímání poklesu rizik spojených s výhledem určitých odvětví a celkové ekonomické situace; dále se ve stejném směru projevovalo i snížení nákladů souvisejících s kapitálovou pozicí bank a nepatrně příznivější situace v oblasti jejich likvidity. Naopak ve směru zpřísnění standardů část trhu vnímala zvýšená rizika spojená s požadovanými zástavami zejména vlivem některých nových legislativních úprav (možnost preferenčního pořadí pro pohledávky zapsané v rejstříku zástav). V rámci podmínek při schvalování podnikových úvěrů se celkově průměrné úrokové marže bank neměnily, marže u rizikovějších úvěrů vzrostly. Podmínky u úvěrů velkým podnikům byly oproti úvěrům malým a středním podnikům většinou uvolněné.

¹ Šetření o vývoji úvěrových podmínek se účastnily čtyři velké banky, čtyři střední a dvě malé banky, tři pobočky zahraničních bank a pět stavebních spořitelů. Osmé kolo Šetření úvěrových podmínek bank proběhlo v období od 13. do 25. března 2014. Data v excelovských souborech včetně dotazníku, slovníčku pojmů a metodických poznámek jsou dostupná na webových stránkách ČNB: (http://www.cnb.cz/cs/uverove_setreni/index.html).

Dotazy k šetření prosím směrujte na adresu bls@cnb.cz.

² Šetření zahrnovalo 17 otázek týkajících se úvěrových standardů bank, podmínek spojených se schvalováním úvěrů a bankami vnímané poptávky po úvěrech včetně příslušných faktorů. Zahrnuta byla 1 ad hoc otázka o vývoji rozpětí úrokových sazeb z úvěrů malým a středním podnikům a velkým podnikům. Odpovědi na otázky jsou na agregované úrovni v textu a grafech vyjádřeny ve formě čistého procentního podílu. Ten je vypočten jako rozdíl mezi procentním tržním podílem na poskytnutých úvěrech v daném segmentu od bank, které uvedly zpřísnění standardů/podmínek (či pozorovaly růst poptávky) a procentním tržním podílem na poskytnutých úvěrech v daném segmentu od bank, které uvolnily standardy/podmínky (či zaznamenaly pokles poptávky). Kladná/záporná hodnota čistého procentního podílu indikuje souhrnné zpřísnění/uvolnění standardů, resp. podmínek či celkový růst/pokles poptávky po úvěrech.

³ Údaje o výsledcích Šetření úvěrových podmínek bank jsou k dispozici od roku 2012.

To se projevovalo poklesem průměrných úrokových marží a zmírněním limitů bank na velikost úvěrů, požadavků na jejich zajištění a sjednávání úvěrových smluvních doložek.

Poptávka nefinančních podniků po úvěrech se po předchozím velmi plošném zvýšení následně v prvním čtvrtletí 2014 celkově (zřejmě však jen dočasně) snížila (v rozsahu 26 % čistého procentního podílu). Přitom pokles poptávky po dlouhodobých úvěrech uvedla v souhrnu poměrně malá část trhu (8 %). K nižší poptávce po sledovaných typech úvěrů přispíval především pokles financování zásob a provozního kapitálu a zvýšená emise podnikových dluhopisů. Na druhou stranu pokračoval růst poptávky po úvěrech určených k financování fixních investic, i když méně plošně než v závěru loňského roku (v prvním čtvrtletí 2014 dosáhl 11 % čistého procentního podílu trhu oproti 32 % ve čtvrtém čtvrtletí 2013). Přetrvával rovněž růst poptávky po úvěrech na financování fúzí a akvizic podniků.

Ve druhém čtvrtletí 2014 banky poprvé po dvou letech od zavedení šetření očekávají celkové uvolnění úvěrových standardů při schvalování podnikových úvěrů (a to u všech typů úvěrů). Poptávka podniků po úvěrech dle bank opět vzroste (54 % čistého procentního podílu trhu).

II.2 DOMÁCNOSTI

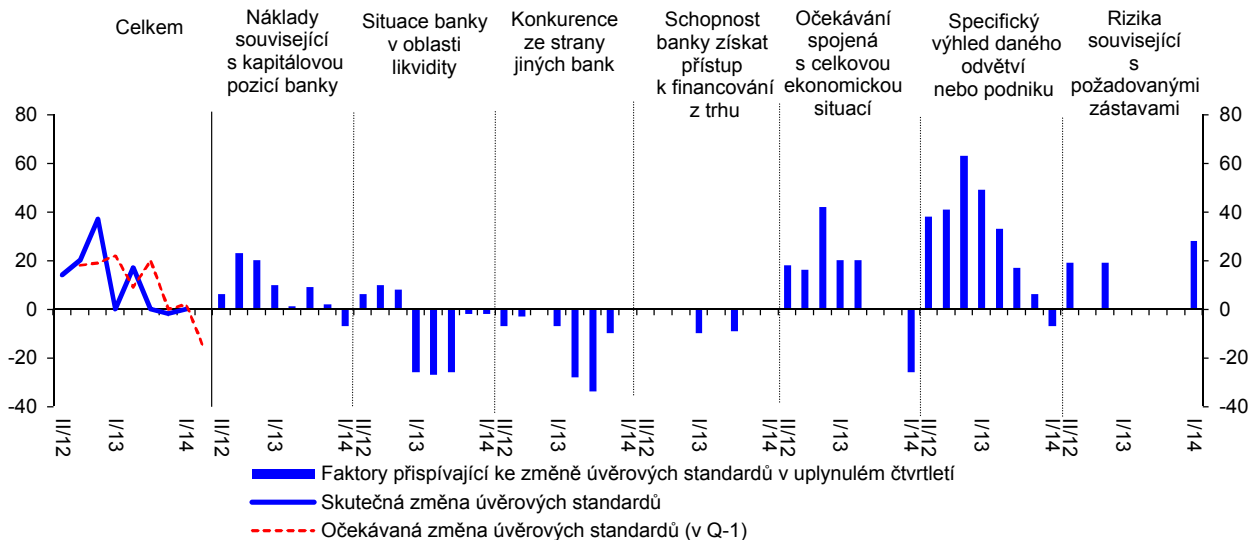
Úvěrové standardy bank při schvalování **úvěrů domácnostem na bydlení** se po předchozím období uvolňování, které bylo zejména důsledkem zvýšené konkurence bank, aktuálně plošněji neměnily. Většina sledovaných faktorů působila neutrálně, směrem k uvolnění standardů přispíval pokles nákladů financování a zmírnění omezení v rámci rozvahových položek některých bank. U podmínek při schvalování úvěrů na bydlení se průměrné úrokové marže prakticky neměnily, marže u rizikovějších úvěrů vzrostly. Poptávka domácností po úvěrech na bydlení se zřejmě jen přechodně snížila (11 % čistého procentního podílu). Vnímaný pokles poptávky domácností po úvěrech na bydlení totiž dle bank souvisí především se změnami v oblasti zástavního práva a zápisů do katastru nemovitostí, které nastaly v důsledku platnosti nového občanského zákoníku a katastrálního zákona. Na tyto změny banky zřejmě reagují úpravou v nastavení svých postupů. Naopak příznivě na poptávku domácností po úvěrech na bydlení působilo zvýšení spotřebitelské důvěry. Ve druhém čtvrtletí 2014 banky očekávají růst poptávky domácností po úvěrech na bydlení u 35 % čistého procentního podílu trhu při celkově jen mírném zpřísnění úvěrových standardů.

U **spotřebitelských úvěrů** poskytovaných domácnostem se úvěrové standardy v prvním čtvrtletí 2014 uvolnily (18 % čistého procentního podílu trhu). Na uvolnění standardů působila konkurence bank a zlepšená očekávání ohledně celkové ekonomické situace. Naopak ve směru zpřísnění standardů se nově projevovала zvýšená rizika spojená s úvěruschopností klientů. Podmínky při schvalování spotřebitelských úvěrů se uvolnily poklesem průměrných úrokových marží a marží u rizikovějších úvěrů. Poptávka domácností po spotřebitelských úvěrech vzrostla u významné části trhu (v rozsahu 76 % čistého procentního podílu). To bylo ovlivňováno konsolidací již existujících úvěrů doprovázenou u některých bank navýšením úvěrů. Ve vyšším zájmu o spotřebitelské úvěry se odráželo zlepšení spotřebitelské důvěry a zvýšení výdajů za zboží dlouhodobé spotřeby. Ve druhém čtvrtletí 2014 banky v souhrnu očekávají zpřísnění úvěrových standardů a další růst poptávky po spotřebitelských úvěrech.

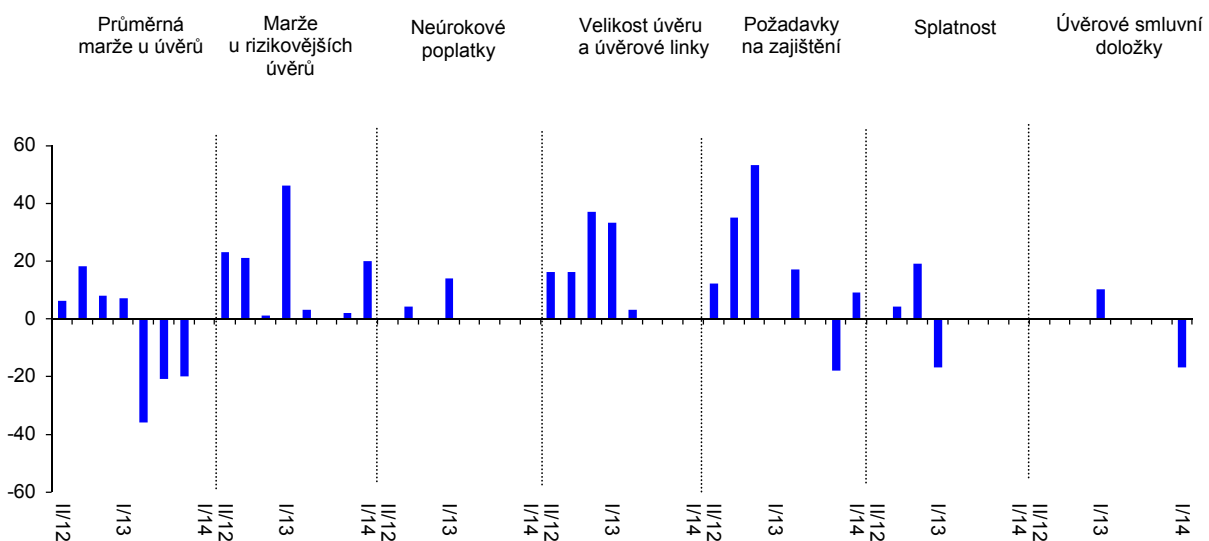
Odpovědi na **ad hoc otázku týkající se vývoje rozpětí úrokových sazeb z úvěrů malým a středním podnikům a velkým podnikům** ukazují, že uvedené rozpětí se v roce 2013 u některých bank snížilo, nicméně pro rok 2014 většina bank očekává spíše jeho stabilitu.

PODMÍNKY NABÍDKY A POPTÁVKY U ÚVĚŘŮ NEFINANČNÍM PODNIKŮM

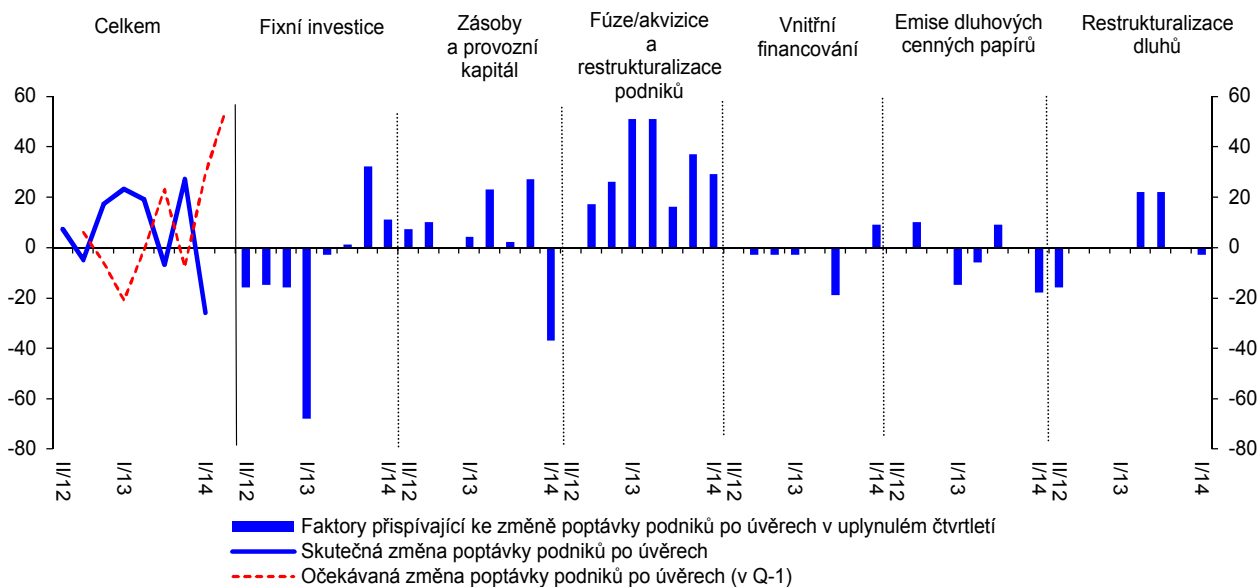
Graf 1 Změny úvěrových standardů bank u úvěřů nefinančním podnikům ([otázky 1, 2 a 6](#))
(čisté procentní podíly, kladná hodnota = zpřísnění, záporná hodnota = uvolnění)

Graf 2 Změny podmínek při schvalování úvěřů nefinančním podnikům ([otázka 3](#))
(čisté procentní podíly, kladná hodnota = zpřísnění, záporná hodnota = uvolnění)

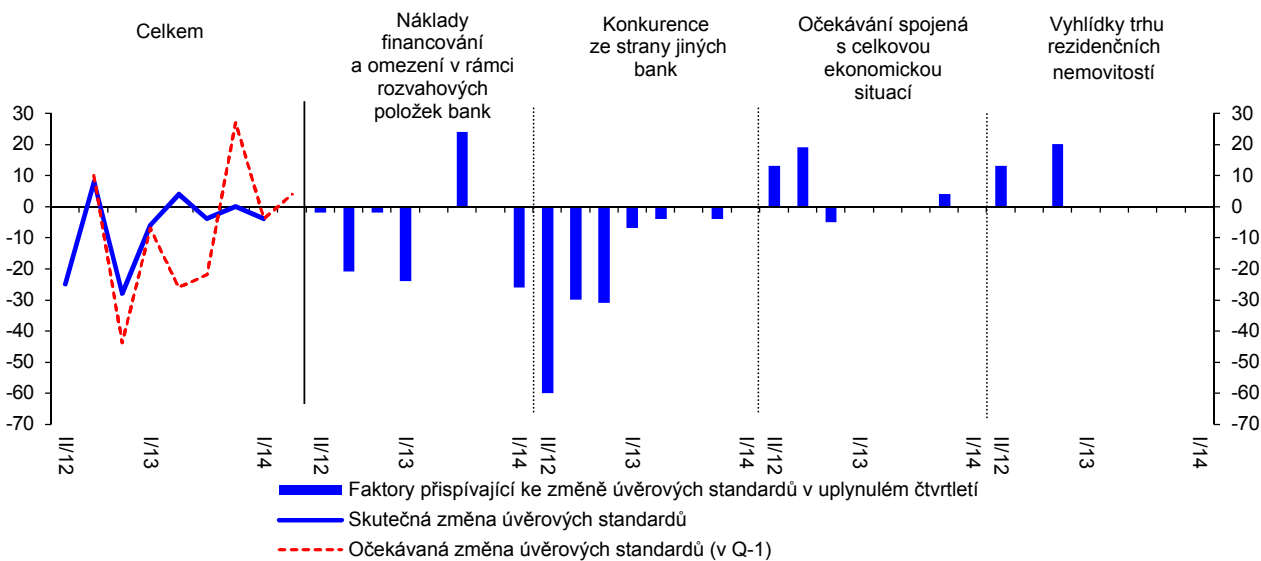

Graf 3 Změny poptávky nefinančních podniků po úvěrech (otázky 4, 5 a 7)
(čisté procentní podíly, kladná hodnota = růst poptávky,
záporná hodnota = pokles poptávky)

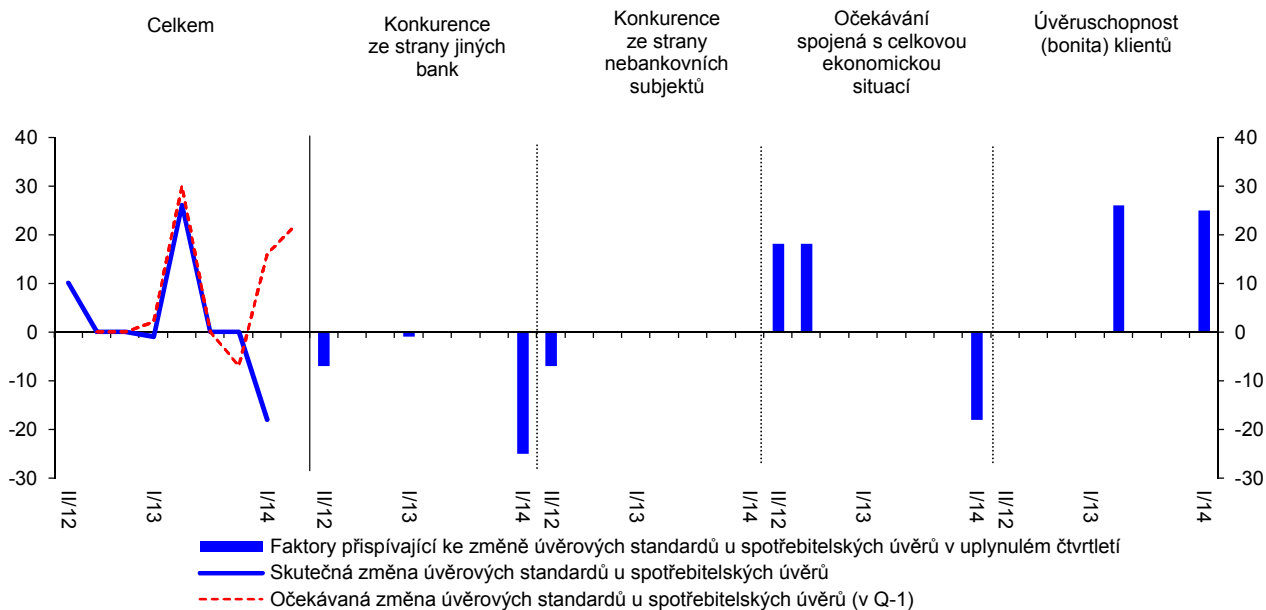
PODMÍNKY NABÍDKY A POPTÁVKY U ÚVĚRŮ NA BYDLENÍ

Graf 4 Změny úvěrových standardů bank u úvěrů na bydlení (otázky 8,9 a 16)
(čisté procentní podíly, kladná hodnota = zpřísnění, záporná hodnota = uvolnění)

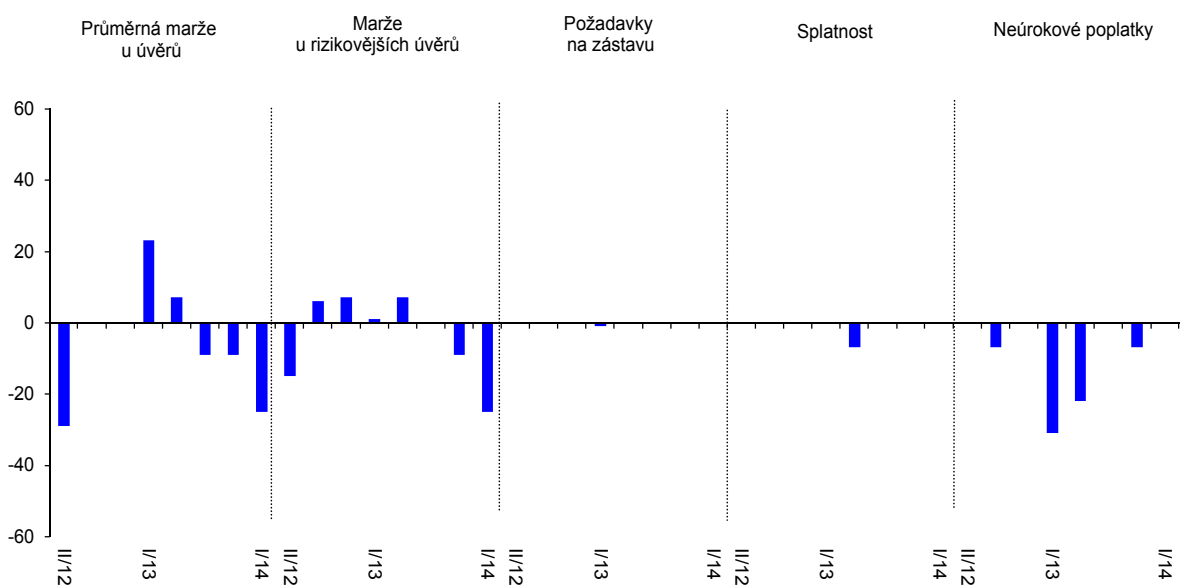

PODMÍNKY NABÍDKY A POPTÁVKY U SPOTŘEBITELSKÝCH ÚVĚŘŮ

Graf 7 Změny úvěrových standardů bank u spotřebitelských úvěrů ([otázky 8,11 a 16](#))
(čisté procentní podíly, kladná hodnota = zpřísnění, záporná hodnota = uvolnění)

Graf 8 Změny podmínek při schvalování spotřebitelských úvěrů ([otázka 12](#))
(čisté procentní podíly, kladná hodnota = zpřísnění, záporná hodnota = uvolnění)

Graf 9 Změny poptávky domácností po spotřebitelských úvěrech ([otázky 13, 15 a 17](#))
(čisté procentní podíly, kladná hodnota = růst poptávky,
záporná hodnota = pokles poptávky)

